

Kulturdepartementet
Enheten för demokrati och det civila samhället

Dnr: Ku2018/00653/D

Yttrande från trossamfundet Romersk-katolska kyrkan över betänkandet Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18)

Motivet till trossamfundsstöd

Romersk-katolska kyrkan delar utredningens bedömning att samhällsnyttan inte bör vara det främsta motivet till att staten ger ett särskilt stöd till trossamfunden. Vi tillstyrker utredningens förslag att religionsfriheten i stället ska ses som det huvudsakliga motivet till stödet. Detta ligger också i linje med det ursprungliga motivet till inrättandet av stöd till trossamfund.

Stödformer

Romersk-katolska kyrkan delar också utredningens bedömning att det statliga bidraget huvudsakligen bör fördelas i form av organisationsbidrag. Utredningen föreslår dock också att organisationsbidragets andel av det totala stödet bör ”minska något”, så att andelen av stödet som fördelas som verksamhetsbidrag och projektbidrag kan öka. Romersk-katolska kyrkan motsätter sig detta förslag eftersom det kan komma att få negativa konsekvenser när det gäller trossamfundens oberoende i förhållande till staten. Om förslaget ändå genomförs är det enligt Romersk-katolska kyrkans mening nödvändigt att det inrättas en kontrollfunktion som följer upp fördelningen av stödet så att det kan säkerställas att organisationsbidraget fortsätter att utgöra den huvudsakliga andelen. Som utredningen själv påpekar är detta av särskild vikt när det gäller skyddet för trossamfundens oberoende.

Demokratikriteriet

I enlighet med sitt uppdrag utifrån direktiven har utredningen föreslagit ett förtydligt demokratikriterium. Utredningen har utformat demokratikriteriet så att det exkluderar trossamfund som agerar i strid med det som uppfattas som särskilt skyddsvärda

KATOLSKA BISKOPSÄMBETET

grundläggande värderingar i det svenska samhället. Flera av de föreslagna exkluderingsgrunderna, som t.ex. förekomst av brottsliga handlingar i form av våld, tvång och hot, är väl motiverade och helt okontroversiella.

Dock måste det också påpekas att utredningen i vissa delar av betänkandet uttrycker sig på ett sätt som framstår som intolerant när det gäller frågan om vad som kan anses innefattas i den demokratiska ideologi som det svenska samhället bygger på (jfr HFD 2017 ref. 4). Romersk-katolska kyrkan vill därför framhålla att i ett demokratiskt samhälle måste det finnas utrymme för människor att inneha, och också offentligt framföra, olika uppfattningar i etiska frågor. Det gäller även på känsliga områden, som t.ex. frågorna om abort och preventivmedel. Därför är det anmärkningsvärt att utredningen synes mena att en vanlig kristen uppfattning i dessa frågor, en uppfattning som bygger på respekt och vördnad för livet, står ”i strid med grundläggande demokratiska värderingar såsom jämställdhet och allas lika värde” (s. 152).

Utredningen har en tendens att likställa den demokratiska ideologin med en liberal, progressiv ideologi. Ett exempel är när utredningen synes betrakta det som ett problem att religiöst aktiva enligt vissa studier är ”mindre benägna till förändring i samhället” och ”mer konservativt värdeorienterade kring frågor om religion, familj och fädernesland” (s. 157). Också här vill Romersk-katolska kyrkan framhålla att det i ett demokratiskt samhälle måste få vara tillåtet och legitimt att inneha och verka för olika uppfattningar, även sådana som kan bedömas stå i strid med ett liberalprogressivt synsätt. Även framöver måste det t.ex. vara tillåtet att anse att äktenskapet mellan man och kvinna utgör grunden för familjebildningen, och att en sexuell relation endast hör hemma inom äktenskapet, utan att sådana uppfattningar bedöms utgöra ett brott mot den rådande demokratiska ideologin.

I det fortsatta lagstiftningsarbetet är det viktigt att ovanstående synpunkter beaktas för att förhindra en utveckling mot ett samhälle där bara *en* – liberal och progressiv – uppfattning tolereras när det gäller etiska frågor. Särskilt gäller detta den föreslagna exkluderingsgrunden i 6 § andra stycket 5 lagen om stöd till trossamfund. I det här sammanhanget vill Romersk-katolska kyrkan också lyfta fram vikten av att lagstiftaren respekterar trossamfundens rätt att själva besluta om sina egna organisationsformer samt om sina företrädare och ledare.

Upphävt grundlagsskydd för andra trossamfund än Svenska kyrkan

Utredningen föreslår att det särskilda grundlagsskyddet för den statliga avgiftshjälpen ska upphöra. Detta gäller dock bara avgiftshjälpen för andra trossamfund än Svenska kyrkan. När det gäller Svenska kyrkan har utredningen föreslagit en särskild lagändring som medför att avgiftshjälpen till Svenska kyrkan även framdeles kommer att omfattas av ett särskilt grundlagsskydd. Någon motivering till den föreslagna diskrimineringen av övriga trossamfund har inte kunnat återfinnas i betänkandet.

Enligt Romersk-katolska kyrkans mening är det inte acceptabelt att på detta sätt göra avsteg från den grundläggande principen att Svenska kyrkan och övriga trossamfund bör behandlas på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Vi anser att det är mycket angeläget att det nuvarande grundlagsskyddet behålls även beträffande övriga trossamfund, inte minst med tanke på att religionsfriheten i betänkandet har bedömts utgöra det huvudsakliga motivet till stödet. Vi vill därvid framhålla att avgiftshjälpen är av grundläggande betydelse för att trossamfundens *de facto* ska tillförsäkras stabila och likvärdiga förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Detta skiljer avgiftshjälpen från statsbidraget som inte har samma betydelse. Att grundlagsskyddet

behålls för samtliga trossamfund är också viktigt med tanke på det populistiska och religionsfientliga debattklimat som tyvärr ibland kan förekomma i Sverige idag. Trossamfundet Romersk-katolska kyrkan anser alltså att det nuvarande särskilda grundlagsskyddet för den statliga avgiftshjälpen måste behållas för samtliga trossamfund, inte enbart för Svenska kyrkan.

Stockholm, den 24 augusti 2018

P. Pascal René Lung OP
Generalvikarie, Stockholms katolska stift